

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2017 roku Sąd Rejonowy w Płocku, w sprawie z powództwa M. Z. przeciwko M. S. i T. S. (1) o zapłatę kwoty 12 300,00 złotych, zasądził od pozwanych M. S. i T. S. (2) solidarnie na rzecz powoda M. Z. kwotę 12 300,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 7 lutego 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 5 432,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 4 817,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (wyrok k. 140; uzasadnienie k. 156 – 168).

Apelację od powyższego orzeczenia złożyli pozwani M. S. i T. S. (1), zaskarżając je w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi Skarżący zarzucili naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i pominięcie w ocenie części zeznań T. J. w zakresie, którym wskazał, że roboty dodatkowe wymienione w notatce z dnia 11 sierpnia 2015 roku miały zostać wykonane przez powoda w określonym terminie i znajduje to potwierdzenie w zeznaniach pozwanego M. S., jak i piśmie z dnia 22 września 2015 roku;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i pominięcie w ocenie części zeznań pozwanego M. S. w zakresie, którym wskazał, że roboty dodatkowe wymienione w notatce z dnia 11 sierpnia 2015 roku miały zostać wykonane przez powoda w określonym terminie i znajduje to potwierdzenie w zeznaniach pozwanego T. J., jak i piśmie z dnia 22 września 2015 roku;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i pominięcie w ocenie pisma pozwanych z dnia 22 września 2015 roku, z treści którego wynika, że pozwani pomimo spisania notatki z dnia 11 sierpnia 2015 roku naliczą powodowi kary w związku z dalszym opóźnieniem, co prowadzi do wniosku, że strony uzgodniły pewne szczegóły ustnie, lecz nie zawarły ich w spisanej notatce;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i dowolną ocenę zeznań R. R., które mają korelować z depozycjami powoda, w sytuacji gdy jednocześnie wskazał on, że wszystkie problemy zgłaszane na budowie były na bieżąco rozwiązywane przez inżyniera i architekta, co przeczy zeznaniom M. Z.;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i pominięcie w ocenie zeznań T. J. – uznanych przez Sąd za wiarygodne – w zakresie których wskazał, że front robót na klatce schodowej w trakcie wykonywania robót przez powoda był cały czas wolny i roboty mogły zostać wykonane z niewielkim opóźnieniem, a także iż tylko powód z kilku wykonawców opóźnił się w wykonaniu robót, co doprowadziło do błędnego ustalenia, że to pozwani niewłaściwie koordynowali prace na budowie i dopuścili do przestojów w pracy powoda.

W konsekwencji czego, zaskarżonemu wyrokowi Skarżący zarzucili naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 353¹ § 1 k.c. w związku z art. 483 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że pozwanym nie przysługiwało uprawnienie do naliczania kar umownych, albowiem zastrzeżona przez strony kara umowna obciążająca powoda nie spełniała wymagań ustawowych wskazanych w art. 483 § 1 k.c., jest nieważna i tym samym nie mogła stanowić podstawy zarzutu potrącenia, podczas gdy to same strony ustaliły treść zobowiązania w ramach swobody umów, a cel tego zapisu nie sprzeciwia się właściwości i naturze stosunku, ustawie oraz zasadom współżycia społecznego.

Wskazując na powyższe uchybienia Skarżący wnieśli o zmianę wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych zwrotu kosztów procesu za II instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych ewentualnie uchylenie wyroku w całości oraz przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za obie instancje, w tym kosztach zastępstwa procesowego (apelacja k. 172 – 177).

W odpowiedzi na apelację pozwanych powód wniósł o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych oraz oddalenie apelacji (odpowiedź na apelację – k. 186 – 187).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego, zarzuty podniesione przez skarżącego nie zasługują na uwzględnienie. Rozstrzygnięcie Sądu I instancji pozostaje w zgodzie z poczynionymi ustaleniami w zakresie stanu faktycznego sprawy i koresponduje ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Chybiony w całości jest zarzut apelacji dotyczący naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 233 § 1 k.p.c., bowiem Sąd ten w myśl powołanego przepisu ocenił wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Stosując zasadę swobodnej oceny dowodów według własnego przekonania, sąd obowiązany jest przestrzegać zasad logicznego rozumowania, a więc może z zebranego materiału dowodowego wyciągnąć wnioski tylko logicznie uzasadnione. Sąd może dać wiarę tym lub innym świadkom, czyli swobodnie oceniać ich zeznania, nie może jednak na tle tych zeznań budować wniosków, które z nich nie wynikają. Przy ocenie dowodów, tj. ich wiarygodności i mocy, istotną rolę odgrywają zasady doświadczenia życiowego.

Wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza zaś uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 czerwca 2003 roku, V CKN 417/01, LEX nr 157326).

W tym zakresie należy brać pod uwagę cały materiał sprawy. W wyniku swobodnej oceny dowodów sąd dokonuje selekcji zebranego materiału pod kątem widzenia istotności poszczególnych jego elementów dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.). Dalszym założeniem prawidłowej oceny dowodów jest ich poprawna interpretacja: np. wykładnia dokumentu, wykładnia zeznań świadka, strony itd.

Ocena, czy określone fakty mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy zależy nie tylko od tego, jakie są to fakty, lecz także, a nawet w pierwszej kolejności, od tego, jak sformułowana i rozumiana jest norma prawna, która w rozpatrywanej sprawie została zastosowana. Dokonane ustalenia faktyczne oceniane są w aspekcie określonego przepisu prawa materialnego, który wyznacza zakres koniecznych ustaleń faktycznych i ma rozstrzygające znaczenie dla oceny, czy określone fakty, jako ewentualny przedmiot dowodu mają wpływ na treść orzeczenia (stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 10 lutego 2012 roku, II CSK 357/11, opubl.: Legalis).

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy podkreślić należy, że z niekwestionowanych przez strony i niewadliwych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że powód M. Z. nie ukończył umówionych robót, wynikających z umowy (...), w terminie i wobec tego za rezygnację przez pozwanych z naliczenia kar za opóźnienie w zakończeniu robót, zobowiązał się a następnie nieodpłatnie wykonał na rzecz pozwanych dodatkowe prace, tj. wykonał wejście północne do budynku z nowego materiału.

Powód oraz pozwani M. S. i T. S. (1) w dniu 11 sierpnia 2015 roku sporządzili notatkę zawierającą dodatkowe ustalenia w przedmiocie robót objętych umową z 19 czerwca 2015 roku. Powód w dniu 25 listopada 2015 roku ukończył prace objęte umową (...) oraz te objęte notatką z dnia 11 sierpnia 2015 roku. M. Z. nie domagał się od M. S. i T. S. (1) zapłaty wynagrodzenia za prace ujęte w notatce z dnia 11 sierpnia 2015 roku i wynagrodzenia takiego nie otrzymał. W protokole odbioru końcowego robót stwierdzono, że roboty wykonano z opóźnieniem, natomiast jakość oceniono jako dobrą. Trafnie, zdaniem Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy przyjął, że gdyby strony określiły ostateczny termin do wykonania prac dodatkowych, to znalazło by to odzwierciedlenie w sporządzonej notatce, co nie miało miejsca. Sami pozwani zapewne dopilnowaliby wpisania tych uzgodnień, skoro byli żywo zainteresowani szybkim zakończeniem prac na budowie. Wbrew zarzutowi Skarżących z zeznań świadka T. J. nie wynika, że ustalenia co do ostatecznego terminu do wykonania prac dodatkowych zostały przez strony określone w jakimkolwiek terminie, a w szczególności w czasie sporządzania notatki. Również z zeznań pozwanego M. S. nie wynika, że w dniu 11 sierpnia 2015 roku strony ustaliły ostateczny termin wykonania dodatkowych prac.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, iż pozwani za rezygnację z kar umownych uzyskali wymierną korzyść w postaci wykonania robót dodatkowych przez powoda, za które nie byli zobowiązani zapłacić.

Bezzasadny okazał się zarzut naruszenia art. 353¹ § 1 k.c. w związku z art. 483 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że pozwanym nie przysługiwało uprawnienie do naliczania kar umownych, albowiem zastrzeżona przez strony kara umowna obciążająca powoda nie spełniała wymagań ustawowych wskazanych w art. 483 § 1 k.c., jest nieważna i tym samym nie mogła stanowić podstawy zarzutu potrącenia, podczas gdy to same strony ustaliły treść zobowiązania w ramach swobody umów, a cel tego zapisu nie sprzeciwia się właściwości i naturze stosunku, ustawie oraz zasadom współżycia społecznego.

Podkreślić należy, że Sąd Rejonowy dokonał trafnej analizy postanowienia o dopuszczalności obciążenia wykonawcy karami umownymi, zawartego w obu umowach wiążących strony. W punkcie 16 ust. 1. 1 umowy nr (...), na którego treść powoływali się pozwani, strony przewidziały, że wykonawca zapłaci zamawiającemu kary umowne „za przekroczenie czasu na ukończenie robót w wysokości 0,6% maksymalnego wynagrodzenia brutto (...) za każdy dzień zwłoki (k. 33)”. Natomiast zgodnie z § 11 umowy nr (...) strony przewidziały, że zleceniobiorca zapłaci zleceniodawcy kary umowne za opóźnienie (...) w wykonaniu przedmiotu umowy w całości w wysokości 2 % wynagrodzenia umownego brutto, za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia (k. 76). Żadne z postanowień umownych nie zawierało określenia limitu kar bądź sposobu określenia ich górnej wysokości. Zasadnie zatem Sąd Rejonowy uznał, iż tak przewidziane dodatkowe zastrzeżenie umowne jest nieważne. Zgodnie bowiem z art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Jak akcentuje się w doktrynie określenie wysokości kary musi nastąpić przez wskazanie takich kryteriów, przy pomocy których w przyszłości będzie możliwe ustalenie sumy, którą dłużnik zobowiązany będzie zapłacić wierzycielowi (por. W. Borysiak w Kodeks cywilny. Komentarz. pod red. dr. K. Osajda).

Sąd Odwoławczy w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, w myśl którego kara umowna określona jedynie w ten sposób, że odnosi się do dni zwłoki, bez jakiegokolwiek limitu nie spełnia wymogu „określonej” sumy pieniężnej.

Z brzmienia przywołanych wyżej postanowień dotyczących kar umownych jednoznacznie wynika, że nie przewidziano żadnego kryterium pozwalającego na wskazanie sumy, która pozwalałaby zakończyć naliczanie kary w sytuacji przedłużających się opóźnień, ani nie wskazano końcowego terminu naliczania kary umownej. W konsekwencji, Sąd Rejonowy, wobec stwierdzenia nieważności zastrzeżenia umownego dotyczącego obowiązku zapłaty kary umownej przez powoda, zasadnie uznał, iż pozwanym z tytułu kar umownych nie przysługuje żadna wierzytelność.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł uchybień kwestionowanego wyroku, które winny być uwzględnione w toku kontroli instancyjnej z urzędu. W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności wskazanych zarzutów, sformułowanych przez apelującego Sąd Odwoławczy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie

art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. zasądzać od pozwanych, jako przegrywających apelację, na rzecz powoda kwotę 1.800,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Na kwotę tę złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika powoda ustalone zgodnie z § 2 pkt 5 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 z późn. zm.).

SSO Marzena Eichstaedt SSO Iwona Godlewska SSO Jarosław Pawlak